

AUTORITĂȚI AUTONOME ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

Ion DULSCHI,
*doctor în istorie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova*

SUMMARY

The objectives of government and the ensurance of the smooth functioning of state institutions is vested with public authorities. The traditional classification of public authorities based on territorial criterion identifies the public authorities and the general competence of special jurisdiction. In addition to specialized central administrative authorities like the ministries and other administrative authorities set up by Parliament and which activate within the Government we distinguish an entity of autonomous authorities responsible for specific areas of public interest.

These authorities are established on the basis of law by the Parliament, the President of the Republic, or the Government but are not within their jurisdiction (except the State Guard and Protection Service under the President of the Republic of Moldova) and complete their mission under the law. In what follows, we will conduct an overview of the mentioned institutions and provided a brief emphasis of their status, functions and governing bodies.

(Continuare. Început în nr.1, 2011)

Casa Națională de Asigurări Sociale

Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) este organul puterii executive, care realizează politica statului în domeniul asigurărilor sociale, instituție publică autonomă de interes național, cu personalitate juridică ce administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale. CNAS, prin intermediul Trezoreriei de Stat a Ministerului Finanțelor, gestionează bugetul asigurărilor sociale de stat, care este format din fonduri de asigurări sociale, al căror mod de constituire și funcționare se stabilește de legislație. CNAS elaborează statutul propriu care se aprobă de Guvern, prin care se stabilesc atribuțiile președintelui Casei Naționale, ale Consiliului de Administrație, precum și modul de organizare și funcționare al Casei Naționale și al caselor teritoriale.

Atribuțiile Casei Naționale: exercitarea îndrumării și controlului privind aplicarea dispozițiilor legale de către structurile sale teritoriale, inclusiv de către fondurile de asigurări sociale, precum și de către persoanele fizice și juridice cărora le revin drepturi și obligații ce decurg din prezenta lege; furnizarea datelor necesare

re pentru fundamentarea și elaborarea bugetului asigurărilor sociale de stat; prezentarea Guvernului și partenerilor sociali a rapoartelor cu privire la modul de administrare și gestionare a bugetului asigurărilor sociale de stat; publicarea anuală a raportului său de activitate; virarea contribuțiilor de asigurări sociale și altor tipuri de contribuții, potrivit dispozițiilor legale în vigoare; controlarea veridicității dărilor de seamă referitoare la bugetul asigurărilor sociale de stat, corectitudinii utilizării mijloacelor virate la bugetul asigurărilor sociale de stat (prestații de asigurări sociale și altor plăți prevăzute de legislație); luarea de măsuri, în condițiile legii, pentru dezvoltarea și administrarea eficientă a patrimoniului sistemului public, precum și pentru asigurarea integrității acestuia; luarea de măsuri pentru protecția fondurilor de asigurări sociale; asigurarea evidenței la nivel național a tuturor contribuabililor la sistemul public; asigurarea evidenței drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale la nivel național pe baza codului personal de asigurări sociale; certificarea anuală a stagiului de cotizare pentru fiecare asigurat; controlul autenticității actelor, eliberate de organele abilita-

te, ce confirmă stagiul de cotizare și venitul asigurat; furnizarea datelor pentru reactualizarea cuantumului prestațiilor în sistemul public în timpul execuției bugetare; asigurarea aplicării convențiilor internaționale de asigurări sociale la care Republica Moldova este parte; dezvoltarea relațiilor cu organisme similare în domeniul asigurărilor sociale din alte țări; organizarea selecției, pregătirii și perfecționării profesionale a personalului din domeniul asigurărilor sociale; asigurarea introducerii, extinderii, întreținerii și protecției sistemelor automate de calcul și evidență; asigurarea reprezentării în fața instanțelor de judecată în litigiile în care este implicată ca urmare a aplicării dispozițiilor prezentei legi; îndeplinește alte atribuții stabilite prin dispoziții legale.

CNAS înființează case teritoriale în funcție de numărul sau de structura asiguraților și de complexitatea activității la nivel teritorial, care funcționează sub conducerea și controlul său.

Regulamentele organizării și funcționării structurilor sale teritoriale le aprobă Casa Națională. Casele teritoriale sînt servicii publice, investite cu personalitate juridică.

Casa Națională este condusă de un președinte desemnat de Guvern. Președintele Casei Naționale este ordonatorul principal de credite pentru bugetul asiguraților sociale de stat și poate delega această atribuție în condițiile legii.

Activitatea Casei Naționale este supravegheată de către Consiliul de Administrație, compus din 12 persoane. Președintele Consiliului de Administrație este numit de către Guvern.

Consiliul de Administrație este format din reprezentanți ai Guvernului, Patronatului, Sindicatelor și ai organizațiilor de pensionari, înaintați în funcția de membri ai Consiliului de Administrație de către instituțiile și organizațiile respective pe principiu de proporționalitate. Deciziile Consiliului de Administrație se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor săi. În cazul parității de voturi, cel al președintelui consiliului este decisiv.¹

Curtea de Conturi

Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditului extern în sectorul public, în calitate de instituție supremă de audit și este protejată legal de interferența din partea organelor de drept sau cu funcții de control.

Curtea de Conturi își desfășoară activitatea in-

dependent, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea Curții de Conturi și alte acte legislative, precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Obiectivele și principiile activității Curții de Conturi: evaluarea regularității, legalității, conformității, economicității, eficienței și eficacității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public; promovarea standardelor, recunoscute internațional, privind transparența și responsabilitatea în domeniul managementului finanțelor publice; asigurarea transparenței prin informarea autorităților publice responsabile și publicului despre planurile sale strategice și anuale, despre constatările și recomandările sale; certificarea personalului cu atribuții de audit public. Conducerea Curții de Conturi este exercitată de Președintele acesteia, care se numește de Parlament pe un termen de 5 ani, la propunerea Președintelui Parlamentului.

La exercitarea atribuțiilor sale, Curtea de Conturi auditează următoarele domenii: formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat, ale bugetului asiguraților sociale de stat, ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, inclusiv: formarea, utilizarea și gestionarea fondurilor speciale, precum și a fondurilor de tezaur public; formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele interne și externe; utilizarea de către instituțiile publice a granturilor și finanțelor alocate de donatorii externi pentru realizarea programelor la care participă Republica Moldova; utilizarea alocațiilor bugetare pentru investiții, a subvențiilor și altor forme de asistență financiară din partea statului; executarea tratatelor interguvernamentale în domeniul economico-financiar; administrarea și gestionarea patrimoniului public; procesul de privatizare a patrimoniului statului și de asigurare a activității de postprivatizare; administrarea și utilizarea resurselor naturale; utilizarea resurselor creditare și valutare ale statului; ținerea evidenței contabile și raportarea financiară; activitatea altor organe de control/audit financiar public, precum și a sistemelor de control intern; alte domenii de activitate raportate, prin legi organice, la competența Curții de Conturi.

Curtea de Conturi poate să auditeze utilizarea resurselor alocate de Uniunea Europeană, de partenerii de dezvoltare și de alți donatori ale căror resurse au fost incluse în bugetul de stat sau în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Curtea de Conturi efectuează controlul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public prin: auditul regularității; auditul performanței; alte tipuri de audit.

Curtea de Conturi efectuează anual, în mod obligatoriu, auditul rapoartelor Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat: a bugetului de stat; a bugetului asigurărilor sociale de stat; a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

În cazul în care entitatea auditată nu execută hotărârea Curții de Conturi și nu informează despre implementarea recomandărilor, dacă prin aceasta se încalcă legislația, Curtea de Conturi sesizează organele ierarhic superioare și alte organe competente.

Parlamentul aprobă bugetul Curții de Conturi pe anul următor pînă la 1 iulie a anului în curs și-l remite Guvernului pentru includerea lui în proiectul legii bugetului de stat pentru anul bugetar următor.

Președintele Curții de Conturi se numește de Parlament pe un termen de 5 ani, la propunerea Președintelui Parlamentului, cu votul majorității deputaților aleși. Președintele Parlamentului propune candidatura pentru funcția de Președinte al Curții de Conturi după consultarea obligatorie a fracțiunilor parlamentare.

Membrii Curții de Conturi se numesc de Parlament, la propunerea Președintelui Curții de Conturi, pe un termen de 5 ani, cu votul majorității deputaților aleși.

Parlamentul sau fracțiunile parlamentare pot solicita Curții de Conturi efectuarea unor acțiuni de audit. Acțiunile de audit pot fi solicitate fără decizia Parlamentului, la cererea oricărei fracțiuni parlamentare, o dată în semestru. Numărul de personal al Curții de Conturi se aprobă de către Parlament.²

Comisia Națională a Pieței Financiare

Comisia Națională a Pieței Financiare este autoritate autonomă a administrației publice centrale, responsabilă față de Parlament, care autorizează și reglementează activitatea participanților pe piața financiară nebancaară, precum și supraveghează respectarea legislației de către ei.

Comisia Națională a Pieței Financiare este succesoare în drepturi și obligațiuni a Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, a Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Asigurărilor și Fondurilor Nestatale de Pensii și a Serviciului supravegherii de stat a activității asociațiilor de economii

și împrumut ale cetățenilor de pe lîngă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Obiectivele de bază ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare sunt: consolidarea stabilității, asigurarea transparenței, siguranței și eficienței sectorului financiar, prin adoptarea și menținerea unui cadru regulatoriu și de supraveghere a participanților pieței financiare adecvat pentru reducerea riscurilor sistemice, precum și pentru prevenirea practicilor neloiale, abuzive și frauduloase în sectorul financiar, în scopul protejării intereselor clienților și investitorilor.

Autoritatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare se extinde asupra: emitenților, investitorilor, participanților profesioniști ai pieței valorilor mobiliare, definiți de legislația privind piața valorilor mobiliare, companiilor de asigurare, brokerilor de asigurare, fondurilor nestatale de pensii, organizațiilor de microfinanțare, asociațiilor de economii și împrumut, organizațiilor de credit ipotecar și birourilor istoriilor de credit.³

Administrația de Stat a Aviației Civile

Administrația de Stat a Aviației Civile a Republicii Moldova (în continuare Administrația) este organul central de specialitate al administrației publice de conducere, coordonare și exercitare a controlului în domeniul aviației civile, înființat de Guvern.

Administrația adoptă decizii cu caracter administrativ, aprobă regulamente, reglementări, instrucțiuni și alte acte executorii pentru persoanele fizice și juridice care activează în domeniul aviației civile.

Administrația este responsabilă de: pregătirea și implementarea acordurilor internaționale în domeniul aviației civile; reprezentarea Republicii Moldova în organizațiile internaționale ale aviației civile și colaborarea, în comun cu Ministerul Afacerilor Externe, cu alte state în domeniul aviației civile; eliberarea autorizațiilor pentru efectuarea de curse aeriene regulate și neregulate; stabilirea și desemnarea organelor responsabile pentru serviciile de trafic aerian, securitate aeronautică, informare aeronautică, meteorologie și medicină pentru aviația civilă în conformitate cu legislația în vigoare; desemnarea zonelor interzise și a zonelor cu restricții din spațiul aerian al Republicii Moldova; coordonarea cu Ministerul Apărării a zborurilor efectuate de aeronavele civile și militare în spațiul aerian al Republicii Moldova în vederea asigurării siguranței navigației aeriene civile; coordonarea activității serviciului

de informare aeronautică; culegerea și evaluarea datelor statistice, a altor date care trebuie să fie prezentate, conform legislației în vigoare, de către persoane fizice și juridice care efectuează activități în domeniul aviației civile; elaborarea, coordonarea și implementarea programului național de securitate aeronautică; supravegherea asigurării siguranței zborurilor aeronavelor civile; deschiderea și administrarea Registrului Aerian al Republicii Moldova; verificarea, eliberarea, validarea, suspendarea și revocarea certificatelor de navigabilitate pentru aeronave și altă tehnică aeronautică; acordarea, validarea, suspendarea și revocarea documentelor de autorizare a personalului aeronautic, certificatelor (autorizațiilor) de operator aerian, certificatelor (autorizațiilor) de agent aeronautic, autorizațiilor de exploatare a rutei aeriene, documentelor de certificare a mijloacelor tehnice utilizate în aviația civilă, altor documente acordate de Administrație; certificarea și supravegherea exploatării aerodromurilor (aeroporurilor) și altor servicii și instalații de la sol; efectuarea investigațiilor în cazul accidentelor și incidentelor produse pe teritoriul Republicii Moldova și participarea la astfel de investigații în alte state când este vorba de o aeronavă înmatriculată în Republica Moldova; asigurarea supravegherii asupra administrării proprietății publice în domeniul aviației civile; emiterea reglementărilor obligatorii de certificare (autorizare) a operatorilor aeriene, agenților aeronautici, personalului aeronautic, mijloacelor tehnice utilizate în domeniul aviației civile și stabilirea condițiilor de acordare, suspendare sau revocare a documentelor de certificare (autorizare); desemnarea managerilor-șefi și a consiliilor de administrație ale întreprinderilor aeriene de stat; atestarea managerilor-șefi ai întreprinderilor aeriene de stat; alte atribuții stabilite de Guvern în conformitate cu legislația. Pentru realizarea atribuțiilor sale, Administrația efectuează inspecții aeronautice, expertize și controale. Activitățile și obiectele, supuse inspecțiilor aeronautice, și statutul inspecțiilor aeronautice sunt stabilite de Administrație.

Prescripția inspectorială aeronautică este executorie pentru o persoană fizică și juridică care activează în domeniul aviației civile. Neîndeplinirea prescripției inspectoriale aeronautice poate servi temei pentru suspendarea sau revocarea autorizației de activitate în domeniul aviației civile.

Conducerea Administrației este exercitată de directorul general, numit în funcție de către Guvern, care organizează și conduce întreaga activitate a Administrației, conform legislației și funcțiilor

stabilite, reprezintă Administrația în relațiile cu organele și organizațiile naționale și organizațiile internaționale de specialitate. Directorul general este asistat în activitatea sa de vicedirectorii generali numiți și eliberați în/din funcție de către Guvern la propunerea acestuia. Organul consultativ al Administrației este colegiul, a cărui componență nominală este aprobată de către Guvern, la propunerea directorului general al Administrației. Colegiul își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul său, aprobat de directorul general al Administrației.⁴

Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova (CpDOM)

Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova (CpDOM) este Instituția Avocaților Parlamentari, creată ca o autoritate publică independentă, care să asigure garantarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către autoritățile publice centrale și locale, instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate, asociațiile obștești și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile. Instituția Avocaților Parlamentari este autoritatea care favorizează echilibrul între autoritățile publice și societate, contribuie la apărarea drepturilor omului prin prevenirea încălcării acestora și repunerii în drepturi, la perfecționarea legislației ce ține de domeniu și educarea juridică a populației, aplicând procedeele prevăzute de legislația în vigoare.

CpDOM activează din aprilie 1998 în baza Legii cu privire la avocații parlamentari, nr.1349-XIII din 17 octombrie 1997 în calitate de mecanism nejudiciar important de apărare a drepturilor omului în Republica Moldova.

CpDOM este format din 4 avocați parlamentari, egali în drepturi, unul dintre care este specializat în problemele de protecție a drepturilor copilului (Avocat al copilului), din funcționari, care asigură avocaților parlamentari asistență organizatorică, informațională, științifico-analitică, economico-financiară, precum și trei Reprezentanțe amplasate în Bălți, Cahul și Comrat (Unitatea Teritorială Autonomă „Gagauz-Yeri”), activând ca subdiviziuni teritoriale ale instituției.

Avocații parlamentari sunt numiți în funcție cu votul majorității deputaților aleși. Propunerile privind candidaturile avocaților parlamentari sunt înaintate în Parlament de către Președintele Republicii Moldova, de, cel puțin, 20 de deputați ai Parlamentului și de către Guvern, în decursul ultimei luni a mandatului avocaților parlamentari desemnați anterior.

În exercitiul mandatului, avocații parlamentari sunt independenți față de deputații Parlamentului, Președintele Republicii Moldova, autoritățile publice centrale și locale și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile. În activitatea lor, avocații parlamentari se conduc de principiile legalității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului, accesibilității după cum le dictează conștiința.

La începutul fiecărui an, pînă la data de 20 ianuarie, Centrul pentru Drepturile Omului prezintă Parlamentului un raport despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent. Concomitent, în Parlament se discută informația despre activitatea Centrului pentru Drepturile Omului, prezentată de Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice, și propunerile în vederea îmbunătățirii acestei activități. Raportul anual al CpDOM se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În scopul acordării asistenței în exercitarea atribuțiilor avocaților parlamentari în calitate de mecanism național de prevenire a torturii, care vizează efectuarea vizitelor preventive în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, a fost creat un Consiliu consultativ. Conducerea CpDOM este efectuată de către **un Director desemnat de Parlament, din rîndul avocaților.**⁵

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal este autoritatea responsabilă de controlul asupra corespunderii prelucrării datelor cu caracter personal. Obiectivul Centrului este apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viață privată în legătură cu prelucrarea și transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal.

Personalul Centrului este format din funcționari publici și din salariați contractuali încadrați prin concurs în condițiile legii, iar în exercitarea atribuțiilor, funcționarii au dreptul la acces liber în încăperile și pe teritoriul deținătorilor de date cu caracter personal, precum și la documentele necesare, cu excepția documentelor care conțin informații atribuite la secret de stat.

În scopul efectuării controlului în domeniul prelucrării datelor cu caracter personal, Centrul are următoarele atribuții: urmărește respectarea legislației cu privire la protecția informației și controlează aplicarea acesteia, în special dreptul la

informație, acces, rectificare, contestare sau excludere a datelor; oferă instrucțiunile necesare pentru aducerea prelucrării datelor cu caracter personal în corespundere cu principiile prezentei legi, fără a atinge sfera de competență a altor organe; examinează adresările subiecților datelor cu caracter personal cu privire la corespunderea conținutului datelor cu caracter personal, a metodelor de prelucrare și a scopurilor prelucrării lor și ia deciziile respective; prezintă informații subiecților datelor cu caracter personal referitor la drepturile lor privind prelucrarea datelor lor cu caracter personal; solicită informațiile necesare pentru exercitarea atribuțiilor sale și primește gratuit aceste informații de la persoane fizice și juridice; exercită controlul informațiilor despre prelucrarea datelor cu caracter personal sau antrenează pentru exercitarea unui asemenea control alte autorități publice în limitele competențelor acestora; cere de la deținătorul de date cu caracter personal precizarea, blocarea sau distrugerea datelor cu caracter personal neveridice sau obținute ilicit; ia măsurile necesare, în modul prevăzut de lege, privind suspendarea sau încetarea prelucrării datelor cu caracter personal, efectuate cu încălcarea cerințelor legii; adresează cerere în justiție pentru apărarea drepturilor subiecților datelor cu caracter personal și reprezintă interesele acestora în instanța de judecată; ține registrul deținătorilor de date cu caracter personal; obține de la deținătorii de date cu caracter personal suportul și informațiile necesare pentru executarea atribuțiilor Centrului; întocmește, în modul prevăzut de lege, procese-verbale cu privire la încălcarea legii; transmite către organele procuraturii și alte organe de drept materiale pentru luarea deciziei cu privire la pornirea urmăririi penale în cazul prezentei indicilor infracțiunilor legate de încălcarea drepturilor subiecților datelor cu caracter personal conform competențelor; informează autoritățile publice, precum și subiecții datelor cu caracter personal, în baza demersurilor și interpelărilor acestora, despre situația existentă în domeniul protecției drepturilor subiecților datelor cu caracter personal; informează periodic instituțiile și societatea despre activitatea sa, despre problemele și preocupările prioritare în domeniul protecției drepturilor persoanei; alte atribuții prevăzute de lege.

Centrul este condus de un director, care este numit în funcție de Parlament cu votul majorității deputaților aleși, la propunerea, după caz, a Președintelui Parlamentului, a unei fracțiuni parlamentare sau a, cel puțin, 15 deputați, pentru un mandat de 5 ani. Persoana numită poate ocupa funcția

de director cel mult două mandate consecutive.

În exercitarea atribuțiilor sale, directorul este asistat de un adjunct, care este numit în funcție de Parlament, la propunerea directorului Centrului, pentru un mandat de 5 ani. În absența directorului Centrului, directorul-adjunct îndeplinește temporar atribuțiile acestuia.

În scopul acordării de consultanță și de asistență Centrului, pe lângă acesta se creează, pe principii de voluntariat, Consiliul Consultativ, președintele căruia este directorul Centrului.⁶

Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova

Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova (în continuare - Serviciul) este organul interdepartamental de supraveghere și administrare al Fondului arhivistic al Republicii Moldova. Sarcinile de bază ale Serviciului sînt: determinarea perspectivelor activității arhivistice în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova; evidența de stat centralizată a documentelor Fondului arhivistic al Republicii Moldova și controlul de stat asupra asigurării integrității lor; elaborarea și realizarea programelor de perfecționare a metodelor de păstrare, completare și utilizare a documentelor Fondului arhivistic de stat; administrarea specializată a arhivelor de stat și coordonarea funcțiilor de dirijare organizatorică și metodică a depozitelor de stat și arhivelor departamentale care îndeplinesc păstrarea temporară a documentelor Fondului arhivistic de stat, precum și administrarea arhivelor partidelor politice, mișcărilor și asociațiilor social-politice ale cetățenilor, organizațiilor sindicale, obștești, cooperatiste, confesionale, întreprinderilor pe acțiuni și ale altor întreprinderi, uniunilor de creație, societăților științifice din Republica Moldova, care au fost înregistrate și recunoscute în modul stabilit drept persoane juridice și păstrează documentele Fondului arhivistic obștesc; perfecționarea asigurării cu documente a organelor de conducere; studierea și propagarea experienței înaintate în domeniul arhivisticii, aplicarea rezultatelor cercetărilor științifice și realizărilor tehnico-științifice în practica instituțiilor arhivistice.

În activitatea sa Serviciul se călăuzește de legile Republicii Moldova, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului Republicii Moldova, de actele normative în domeniul arhivisticii, de Regulamentul Serviciului și asigură aplicarea corectă a legislației în vigoare la instituțiile din subordine.

Serviciul este condus de director. Directorul și vicedirectorul Serviciului sînt numiți de către Primul-ministru al Republicii Moldova. Directorul Serviciului poartă răspundere personală pentru îndeplinirea sarcinilor și funcțiilor atribuite Serviciului, stabilește gradul de responsabilitate a vicedirectorului, a șefilor de secții și al altor subdiviziuni structurale pentru administrarea sectoarelor încredințate Serviciului, precum și pentru activitatea instituțiilor și organizațiilor din subordine.

Pe baza și în scopul executării legislației în vigoare, Serviciul emite ordine și instrucțiuni, dă indicații ce urmează a fi executate în mod obligatoriu de către instituțiile din subordine, controlează îndeplinirea lor.

În caz de necesitate, Serviciul emite, împreună cu conducătorii ministerelor, departamentelor, serviciilor de stat, precum și cu conducătorii persoanelor juridice ale căror arhive efectuează păstrarea de documente ce fac parte din Fondul arhivistic obștesc, ordine, hotărâri și instrucțiuni comune vizînd problemele activității arhivistice și ținerea lucrărilor de secretariat.

În cadrul Serviciului se constituie un consiliu colegial compus din director (președintele consiliului) și vicedirector, conform funcției, precum și din alți lucrători de conducere ai Serviciului și arhivelor centrale de stat din Republica Moldova. În componența consiliului pot fi incluși reprezentanți ai organizațiilor interesate.

Consiliul colegial al Serviciului examinează în cadrul ședințelor sale cele mai importante probleme ale dezvoltării arhivisticii în Republica Moldova, organizării și activității arhivelor de stat, stării arhivelor departamentale; examinează chestiuni privind verificarea executării, selectarea și repartizarea cadrelor, proiectele celor mai importante ordine, instrucțiuni, reguli și indicații, examinează dările de seamă ale conducătorilor subdiviziunilor structurale ale Serviciului, arhivelor centrale de stat și ale filialelor lor, precum și ale șefilor arhivelor de stat orășenești și raionale.

Deciziile consiliului colegial se îndeplinesc, de regulă, prin ordine ale directorului Serviciului. Numărul de personal al aparatului central al Serviciului și fondul de retribuire a muncii sînt aprobate de Guvernul Republicii Moldova.

Statele de funcții ale aparatului central și regulamentele subdiviziunilor structurale ale Serviciului se aprobă de către directorul Serviciului.

Pe lângă Serviciu funcționează: consiliul consultativ, compus din oameni de știință și specialiști de seamă de la arhivele de stat și departamentale, de

la fondurile arhivistice ale persoanelor juridice, instituțiilor științifice, bibliotecilor, muzeelor pentru elaborarea măsurilor de perfecționare a păstrării și utilizării Fondului arhivistic al Republicii Moldova și îmbunătățirea activității arhivistice; comisia centrală de expertiză și control pentru examinarea problemelor vizînd stabilirea structurii Fondului arhivistic al Republicii Moldova, de expertiză a valorii de selectare a documentelor pentru păstrare în arhivele de stat, în limitele competenței sale.⁷

Serviciul de Protecție și Pază de Stat

Serviciul de Protecție și Pază de Stat este o autoritate administrativă centrală din sistemul organelor de drept cu atribuții în domeniul securității statului, specializat în asigurarea protecției demnitarilor Republicii Moldova, a demnitarilor străini pe timpul șederii lor în Republica Moldova, a membrilor lor de familie, în limitele competențelor legale, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora. Îndeplinirea serviciului în funcția de colaborator cu grad special în cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat este o formă specială a serviciului public prin care se exercită drepturile și obligațiile Serviciului în domeniul securității statului.

Serviciul este subordonat Președintelui Republicii Moldova. Serviciul este condus de un director, numit și eliberat din funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Prim-ministrului. Adjuncții directorului sînt numiți și eliberați din funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea directorului Serviciului. Directorul Serviciului și adjuncții săi dețin funcții de demnitate publică, obținute prin numire.

Serviciul are următoarele obligații:

a) să prevină, să depisteze și să anihileze orice acțiune prin care s-ar atenta la viața, integritatea fizică, libertatea de acțiune și la sănătatea persoanelor beneficiare de protecție de stat, indiferent de locul lor de aflare, să asigure paza sediilor de lucru și a reședințelor acestor persoane;

b) să întreprindă măsurile de protecție și pază prevăzute la art. 2, necesare asigurării securității persoanelor beneficiare de protecție de stat și pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestor persoane;

c) să mențină, în limitele competenței, ordinea publică în locurile de aflare permanentă sau temporară a persoanelor beneficiare de protecție de stat și să excludă cauzele ce împiedică asigurarea acestei ordini;

d) să asigure însoțirea sau escortarea mijloace-

lor de transport auto cu care se deplasează persoanele beneficiare de protecție de stat;

e) să întreprindă, în limitele competenței, măsuri de asigurare a fiabilității, securității informaționale și operativității sistemelor de telecomunicații;

f) să organizeze și să coordoneze, pe timpul misiunilor de protecție și pază, activitatea tuturor părților participante din instituțiile prevăzute în lege;

g) să participe, în limitele competenței, la combaterea terorismului;

h) să întreprindă, în colaborare cu Serviciul de Informații și Securitate, acțiuni pentru prevenirea scurgerii de informații care nu sînt destinate publicității;

i) să execute, independent sau în cooperare cu alte organe specializate, acțiuni de căutare, identificare și neutralizare a obiectelor suspecte care ar periclita persoanele beneficiare de protecție de stat, sediile de lucru sau reședințele aflate în pază;

j) să asigure propria securitate și activitate;

k) la declararea stării de urgență, de asediu sau de război, să coordoneze, în limitele competenței, cu Statul Major General al Forțelor Armate acțiunile de menținere a regimului stării de urgență, de sediu sau de război;

l) să organizeze, potrivit legii, activitatea de apărare a secretului de stat și de serviciu;

m) să îndeplinească alte obligații în conformitate cu legislația.⁸

Serviciul de Stat de Curieri Speciali al Republicii Moldova

Serviciul de Stat de Curieri Speciali, denumit în continuare Serviciu, este parte componentă a forțelor și mijloacelor de asigurare a securității statului și funcționează în interesele puterii legislative, executive și judecătorești, precum și în scopul apărării intereselor Republicii Moldova.

Competența Serviciului se stabilește în regulamentul aprobat în conformitate cu legislația. Serviciul își exercită atribuțiile în colaborare cu alte autorități ale administrației publice care, în limitele împuternicirilor lor, sînt obligate să acorde sprijin Serviciului în organizarea predării operative a corespondenței și să asigure integritatea acesteia, precum și să acorde ajutor colaboratorilor Serviciului în îndeplinirea obligațiilor lor.

Pentru asigurarea deservirii operative de către curierii speciali a autorităților publice supreme, pe lângă acestea, pot fi atașați colaboratori ai Serviciului, cărora li se vor pune la dispoziție încăperi în

vederea prelucrării corespondenței acestor organe.

Sarcinile Serviciului sînt:

a) predarea operativă, pe bază de contract și fără plată, a corespondenței parlamentare, prezidențiale, guvernamentale, diplomatice, a trimerilor ce constituie secret de stat și comercial ale autorităților administrației publice, a corespondenței șefilor de state, șefilor de guverne ale statelor participante la Acordul interguvernamental cu privire la Serviciul de Crieri Speciali al Comunității Statelor Independente;

b) predarea, pe bază de contract și în conformitate cu tarifele aprobate de Guvern, a corespondenței autorităților administrației publice și corespondenței agenților economici (inclusiv secrete).

Sarcinile Serviciului sînt exhaustive și nu pot fi modificate sau completate decît prin lege. Serviciul este condus de șeful acestuia care este numit și eliberat din funcție de Guvern.⁹

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE

¹ Legea privind sistemul public de asigurări sociale de stat nr. 489-XIV din 08.07.1999.

² Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.237-240/864 din 31.12.2008.

³ Legea privind Comisia Națională a Pieței Fianciare nr. 192-XIV din 12 noiembrie 1998.

⁴ Legea aviației civile nr.1237-XIII din 09.07.97, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 69-70/581 din 23.10.1997. Legea privind securitatea aeronautică nr. 92-XVI din 05.04.2007, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 90-93/393 din 29.06.2007.

⁵ Legea cu privire la avocații parlamentari nr. 1349-XIII din 17.10.97, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-83 din 11.12.1997, art. 671.

⁶ Lege cu privire la protecția datelor cu caracter personal nr. 17-XVI din 15.02.2007, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.107-111/468 din 27.07.2007.

⁷ Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 400 din 09.06.1994 Cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Serviciului de Stat de Arhivă al Republicii Moldova, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 002, 1994.

⁸ Legea cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat nr. 134 din 13.06.2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 120-121 din 08.07.2008, art. nr. 470.

⁹ Legea Serviciului de Stat de Crieri Speciali nr. 402-XV, 2 decembrie 2004.

Prezentat: 28 februarie 2011.

E-mail: dulschi@mail.ru